

Płeć w praktyce nauczania wychowania fizycznego

Wychowanie fizyczne (WF) zajmuje szczególne miejsce wśród przedmiotów szkolnych. Jest jedynym przedmiotem w szkole, w czasie którego kształtuje się ciało, a nie intelekt uczniów. Z wychowania fizycznego nie zdaje się również egzaminów umożliwiających przejście do kolejnego etapu edukacji ani matury. Powoduje to, że wychowanie fizyczne nie zawsze jest traktowane z należytą powagą przez uczniów, rodziców czy również dyrektorów szkół. Nauczyciele wychowania fizycznego nieustannie muszą zabiegać o poważne traktowanie przedmiotu, którego nauczają. Niemniej jednak, obecnie w czasie coraz częstszego występowania chorób cywilizacyjnych związanych z siedzącym trybem życia, utrzymanie aktywności fizycznej uczniów na wysokim poziomie podczas lekcji WF-u, wydaje się być bardzo istotne. Wyniki badań naukowych wskazują, że w Polsce spada liczba dzieci ćwiczących na lekcjach WF, w szczególności dziewcząt oraz uczniów liceów (Woynarowska et al. 2015). Większość nastolatków nie wypełnia także wytycznych dotyczących zalecanej dziennej aktywności fizycznej (Kalman et al. 2015). Tym samym istotne jest aby zanalizować lekcje wychowania fizycznego pod kątem ich atrakcyjności dla dziewcząt i chłopców. Lekcje wychowania fizycznego znacząco mogłyby się przyczyniać do wytworzenia nawyku aktywnego trybu życia i tym samym przeciwdziałać negatywnym skutkom siedzącego trybu życia. Jednak z przeprowadzonych dotychczas na świecie badań wynika, że lekcje wychowania fizycznego nie służą w równy sposób wszystkim uczniom. Zdecydowanie mniej chętne uczestnictwo w lekcjach WF-u są dziewczęta oraz chłopcy nie posiadający umiejętności sportowych. Na zajęciach dziewczęta są często postrzegane jako „problem” czy odstępstwo od normy, za którą uważani są aktywni, lubiący sport chłopcy.

W związku z powyżej przedstawionymi informacjami celem projektu jest: (1) zanalizowanie zachowań uczniów (zarówno dziewcząt jak i chłopców) oraz nauczycieli podczas lekcji WF-u oraz przeanalizowanie znaczeń jakie przypisują oni płci w kontekście zajęć WF oraz aktywności fizycznej, (2) poznanie opinii dyrektorów szkół, opiekunów prawnych oraz nauczycieli akademickich odpowiedzialnych za kształcenie i przygotowanie do zawodu przyszłych nauczycieli WF-u na temat znaczeń przypisywanych płci w kontekście lekcji WF oraz aktywności fizycznej. W odniesieniu do dyrektorów szkół interesować nas będzie znaczenie, jakie przypisują oni lekcjom WF-u w szkole i przeciwdziałaniu ewentualnym nierównościom płciowym w praktyce edukacyjnej. Chcemy również poznać opinie opiekunów prawnych, których dzieci uczęszczają na lekcje WF-u w szkole. Przeanalizowane zostanie czego oczekują po wychowaniu fizycznym dla swoich dzieci (oraz czy oczekiwania są zróżnicowane ze względu na płeć dziecka), jak oceniają lekcje WF oraz jak widzą jego ważność. Z kolei opinie nauczycieli akademickich odpowiedzialnych za kształcenie i przygotowanie do zawodu przyszłych nauczycieli WF-u chcemy poznać, aby dowiedzieć się, jakie znaczenia nadają aktywności fizycznej na lekcji WF-u, jak rozumieją i jakie znaczenia nadają ewentualnym różnicom (biologicznym czy kulturowym) między chłopcami a dziewczętami oraz czy dostrzegają ewentualne nierówności płciowe w ramach praktyki edukacyjnej.

Powyższe cele badawcze zamierzamy zrealizować wykorzystując następujące metody badawcze: (1) Obserwacja bezpośrednia bierna (nieuczestnicząca) lekcji WF, (2) Wywiady grupowe z dziewczętami i chłopcami obserwowanymi podczas zajęć WF-u, (3) Indywidualne wywiady pogłębione z nauczycielami wychowania fizycznego, dyrektorami szkół, opiekunami prawnymi dzieci uczęszczającymi na lekcje WF, jak również, z nauczycielami akademickimi uczącymi przyszłych nauczycieli WF i prowadzącymi przedmiot metodyka wychowania fizycznego, (4) Badania ilościowe oparte o kwestionariusz ankiety przeprowadzone na reprezentatywnej grupie nauczycielami nauczycieli wychowania fizycznego. Użycie wielu metod badawczych pozwoli uzyskać pogłębione wyjaśnienie badanego zagadnienia.

Projekt badawczy dotyczy socjologii edukacji a wyniki badań mogą przyczynić się do zobrazowania ewentualnych nierówności płci w obszarze lekcji WF. W dłuższej perspektywie czasu, uzyskane wyniki mogą stać się podstawą do kolejnych badań mających na celu, taką przebudowę praktyki edukacyjnej, aby zapobiegać niskiemu uczestnictwu niektórych dziewcząt i chłopców w aktywności fizycznej na lekcjach WF-u czy wręcz zrażaniu się do aktywności i zaniechaniu prowadzenia aktywnego stylu życia, również poza lekcjami WF.

Bibliografia:

Kalman, M., Inchley, J., Sigmundova, D., Iannotti, R. J., Tynjälä, J. A., Hamrik, Z., ... & Bucksch, J. (2015). Secular trends in moderate-to-vigorous physical activity in 32 countries from 2002 to 2010: a cross-national perspective. *The European Journal of Public Health*, 25(suppl_2), 37-40.

Woynarowska, B., Mazur, J., & Oblacińska, A. (2015). Uczestnictwo uczniów w lekcjach wychowania fizycznego w szkołach w Polsce. *Hygeia Public Health*, 50(1), 183-190.